

KOROŠKO FILATELISTIČNO DRUŠTVO

**MAKSI
FAMNE
2014**

**KATALOG
FILATELISTIČNE
RAZSTAVE**

Beseda urednika (<i>Jože Keber</i>)	4
Razstava MAKSI Ravne 2014 (<i>mag. Tomaž Rožen</i>)	5
Razglednice v KOK (<i>mag. Irena Oder</i>)	6
KFD tudi na spletu (<i>Izidor Jamnik</i>)	8
Pravilnik specializirane meddruštvene razstave Maksi Ravne	9
Seznam razstavljalcev	12
Razglednice - razvoj in prihodnost (<i>Marjan Merkač</i>)	13
Razgovor s strokovnjakom (<i>Marjan Merkač</i>)	16
Pošta Črna na Koroškem (<i>Peter Močnik</i>)	22
Priložnostni poštni žigi - s sodelovanjem KFD (<i>Jože Keber</i>)	28
Priložnostni poštni žigi na področju Koroške v letih od 2010 do 2014 (<i>Jože Keber</i>) ..	29
Intervju Borut Bončina o mojih pravih „TA-PRAVIH“ poštinih znamkah	32

PRIPRAVLJALNI ODBOR ZA RAZSTAVO

mag. Tomaž Rožen - predsednik,
mag. Irena Oder - podpredsednica,
Jože Keber, Marjan Merkač, Izidor
Jamnik, Borut Bončina, Franc Verovnik,
Peter Močnik.

Komisarja razstave:

Izidor Jamnik
Brdinje 27b
2390 Ravne na Koroškem
izidor.jamnik@gmail.com

Marjan Merkač
Brdinje 34 b
2394 Kotlje
marjan.merkac@siol.net

OCENJEVALNA KOMISIJA

Igor Pirc
mag. Bojan Bračič
Alojz Tomc

Svetovalec FZS

Bojan Bračič
Stantetova ulica 6
2000 Maribor
bojan.bracic@triera.net

Naslovnica:

Razglednica litografija Gutenberg - sedaj
Ravne na Koroškem iz zbirke Marjana
Merkača, v ozadju potovana razglednica
s poštnim žigom Gutenberg, hrani
Andreja Keber. Za ozadje uporabljen
detajl iz novejše fotografije Raven.

Katalog specializirane meddruštvene razstave MAKSI RAVNE 2014 - Izdajatelj: Koroško
filatelistično društvo Ravne na Koroškem, p.p.19, 2390 Ravne na Koroškem - Glavni in
odgovorni urednik: Jože Keber - Oblikovanje: Peter Močnik - Uredniški odbor: mag. Tomaž
Rožen, mag. Irena Oder, Marjan Merkač, Jože Keber - Lektoriranje: Andreja Keber - Tisk:
Tiskarna Babič, Log 36, 2345 Bistrica ob Dravi - Naklada: 500 kosov - Marec 2014.

KATALOG SPECIALIZIRANE MEDDRUŠTVENE RAZSTAVE

Specializirana meddruštvena razstava MAKSI RAVNE 2014

bo odprta v razstavišču na gradu Ravne
od 18. do 28. marca
od ponedeljka do petka
od 8:00 do 19:00 ure
ter v soboto
od 8:00 do 13:00 ure.

Slovesna otvoritev bo v torek, 18. marca, ob 18:00 uri.

Razstavo je ob praznovanju 65 - letnega organiziranega
delovanja na Koroškem pripravilo

KOROŠKO FILATELISTIČNO DRUŠTVO RAVNE NA KOROŠKEM

v sodelovanju s

Koroško osrednjo knjižnico dr. Franca Sušnika

pod okriljem in s pomočjo

FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

POKROVITELJA RAZSTAVE:

Občina Ravne na Koroškem in POŠTA SLOVENIJE d.o.o., Maribor

BESEDA UREDNIKA

Ko smo se pred petimi leti v ožjem krogu v društvu pogovarjali o tem, kako usmeriti delovanje društva naprej, da nas bo delovanje v smislu druženja in filatelije izpopolnilo, je kmalu dozorela ideja, da na Ravnah pričnemo z organiziranim razstavljanjem razglednic in maksimum kartic. Društvo letos vstopa v 65. leto delovanja, razstava pa že drugič ponuja zanimiv prispevek h kulturni ponudbi mesta Ravne. Olimpijski razmak med eno in drugo razstavo ponuja prostor za pridobitev novega zanimivega gradiva, urejanje le-tega in pripravo ali preureditev razstavnih eksponatov.

Društvo v vsej svoji razgibani zgodovini ne pozna slabih in dobrih časov. Bila so obdobja družbenega blagostanja in obdobja recesije. Da smo preživel 65 let skupnega druženja, zbiranja znamk, žigov, pisem, kartic in drugih poštinih vrednotnic in da delujemo še danes, lahko rečemo, da nas rešuje projektno naravnano razmišljanje in delovanje. Svoje ideje in delo usmerjamo od projekta do projekta, od dogodka do dogodka, pri tem pa s filatelističnimi izdajami, osebnimi znamkami, ovitki, karticami naletimo na velik posluh pri različnih organizatorjih na Koroškem in širše. Tudi pričujoča razstava je plod takšnega načina dela. Vsak od nas prispeva svoja znanja in ideje, ki jih udejanjimo v dobro društva, lokalne skupnosti in širše. Vsekakor pa ideje in znanja niso dovolj. Zavedanje Občine Ravne in Koroške osrednje knjižnice, da imamo zbiratelji, med njimi tudi filatelisti, pomemben delež pri ohranjanju kulturne in etnološke dediščine, ima velik delež v materialni pomoči pri našem delovanju. Tudi Pošta Slovenije našim idejam prisluhne in nam pomaga. Vsem pokroviteljem gre zahvala, da razstava Maksi Ravne 2014, ki je mednarodna, sije v polnem filatelističnem sijaju in da ponese glas o trmastih koroških filatelistih po svetu. In ko bomo razstavo pospravljali, bomo, verjemite, z mislimi že pri naslednji - Maksi Ravne 2018.

Jože Keber, filatelist

Predsednik Koroškega filatelističnega društva

Razstava Maksi Ravne 2014

V Občini Ravne na Koroškem potekajo številne dejavnosti naših občanov, ki širši javnosti niso dovolj znane. Med njih zagotovo spada bogata in uspešna dejavnost K o r o š k e g a filatelističnega društva s sedežem na Ravnah. Ko smo leta 2010 na

Ravnah praznovali 60. obletnico delovanja društva, se je javnost imela priložnost seznaniti z delovanjem naših filatelistov. Ta priložnost se znova vrača z letošnjo razstavo Maksi Ravne 2014. Takrat smo videli, da filatelisti ne gojijo zgolj strasti do zbiranja znamk, ampak cenijo tudi razglednice, maksimum karte in žige. To povečuje zanimivost njihovega delovanja za širšo javnost. Zlasti razglednice, ki odsevajo podobe krajev in mest imajo žlahtno domoznansko vrednost s širšim kulturnim pomenom. Razglednice pričajo o naši zgodovini in jo na svoj edinstveni način ohranjajo prihodnjim rodovom. Potrebujemo pa seveda skrbne zbiratelje, ki so predani urejanju svojih zbirk z veliko energije in posebne zbirateljske strasti. To ravno tako velja za poštne znamke, ki spremljajo pisne komunikacije med ljudmi že stoletja.

Tako v zadnjem času v Mežiški dolini in na Ravnah praznujemo visoke obletnice

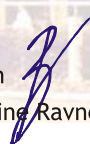
delovanja naših pošt. Poslanstvo le - teh ostaja pomembno za vsak kraj in vsako občino, zlasti v dobi elektronskih komunikacij. Delovanje filatelistov pa se navezuje na poslovanje pošt, tako da smo veseli sodelovanja pri aktualni razstavi. Ravno tako filatelisti dobro sodelujejo z umetniki, ki jim znamke

in razglednice predstavljajo možnost njihovega izražanja in ustvarjanja. Likovni ustvarjalci in fotografi so tako ustvarjalci skupnega dogajanja s filatelisti in poštними uslužbenci. Vse skupaj pa izpade kot zanimiva in kulturna popestritev dogajanja v našem mestu.

Maksi Ravne 2014 je tako pred nami in upam, da si bo razstavo ogledalo čim več ljudi. Tako bodo lahko spoznali zanimivo ljubiteljsko dejavnost, ki se ji lahko pridružijo. Zahvaljujem se Koroškemu filatelističnemu društvu za organizacijo razstave. Ravno tako lahko pohvalim njihovo celotno delovanje, ki nam ga postavljajo na ogled ob takšnih priložnostih. Čestitam vam za dobro opravljeno delo ter vam želim še mnogo dobrega delovanja in uspehov v prihodnje.

mag. Tomaž Rožen

Župan Občine Ravne na Koroškem

A stylized handwritten signature in blue ink, likely belonging to mag. Tomaž Rožen.

RAZGLEDNICE V KOK

Komunikacija med ljudmi je in bo vedno zelo pomembna in skozi zgodovinski razvoj se spreminjajo le načini komunikacije ali mediji.

Prav gotovo so razglednice danes zanimiv vir informacij in dokument nekega časa, kraja in ljudi. 2. pol. 19. stol. je čas, ko so dopisnice počasi zamenjale razglednice, ki niso prikazovale samo krajev, ampak tudi pomembnejše stavbe in zanimive geografske posebnosti, kot so npr. slapovi, gore ... Posebno mesto zavzemajo tiste razglednice manjših založnikov, ki so s fotografijo propagirali svojo dejavnost in so tako še danes zelo pomemben dokument kraja in življenja v njem. Društvene razglednice kažejo na mnoga društva v kraju in še posebej kakšno društveno pridobitev, kot je npr. nakup nove brizgalne pri gasilcih. V naših krajih so pogoste narodnoprebudne razglednice, še posebej tiste, ki poudarjajo pomen rabe slovenskega jezika. Prav gotovo danes najpogosteje pišemo razglednice ob praznikih, pa naj bo državnih, cerkvenih ali osebnih. Pošiljatelji na razglednicah sporočajo marsikatero novico, čestitko in tovrstna korespondenca je zelo pomembna in zanimiva pri proučevanju življenja in dela marsikaterega posameznika. Veliko je razlogov, zakaj tudi v domoznanskem

oddelku naše Koroške osrednje knjižnice dr. Franca Sušnika hranimo mnogo raznovrstnih razglednic. V zapuščini dr. Julija Felaherja (1895-1969), pravnika, publicista in borca za pravice koroških Slovencev, je poleg obsežnega rokopisnega gradiva, tiskovin in knjig izjemno dragoceno slikovno gradivo. V njegovi zapuščini je izčrpno fotografsko gradivo iz bojev za severno mejo v času prve svetovne vojne. Dragocenih je okoli 300 starih razglednic koroških krajev tostran in onstran meje, pa tudi nekaterih drugih slovenskih mest. Obdelane so v sistemu COBISS. Ogledate si jih lahko na portalih dLib in Kamri. Hranimo jih kot posebno zbirko med slikovnim gradivom in v ovojih iz brez kislinkega papirja, ki razglednico ščitijo pred prašnimi in drugimi delci onesnaženega zraka in ne uničujejo in razjedajo papirja. S to dodatno zaščito jim podaljšamo obstojnost.

V našem oddelku hranimo še mnoge razglednice naših koroških krajev in znamenitosti, ki pa še niso obdelane. Na žalost kadrovska podhranjenost v tem oddelku zaenkrat narekuje samo zbiranje in hranjenje gradiva. Tovrstno gradivo pridobivamo na več načinov: z darovi in nakupi od zbiralcev in lastnikov starih razglednic. Seveda pa kupujemo tudi morebitne nove razglednice, ki so povezane z našimi kraji. Veliko razglednic se pojavlja znotraj zapuščin, kjer pa je povečini korespondenčno gradivo in za nas pomembno tudi po tej sporočilni plati. Razglednice mnogo povedo tudi s pošto znamko in poštnim žigom.

Njihova obdelava je včasih zaradi pomanjkljivih podatkov na njej zelo zahtevna in dolgotrajna. Pogostokrat ni podatka o fotografu, letnici izida in založniku ter oblikovalcu. To pa so prav gotovo ključni podatki tudi za vsako raziskovalno delo.

Ugotavljamo, da so po večini razglednice v dobrem stanju, če seveda niso preveč strgane ali bile izpostavljene previsoki vlagi ali premočni svetlobi. Vse to govori v prid temu, da je bila tehnologija izdelave razglednic že pred več kot sto leti odlična.

Zakaj govorimo predvsem v pretekliku? Zato, ker je danes novih razglednic vse manj, spodrivajo jih sodobnejši načini komuniciranja preko e-pošte in telefonskih sporočil. Čeprav so originali v solidnem stanju, se zaradi vedno

bolj informacijsko usposobljenega uporabnika odločamo za digitalizacijo tudi tovrstnega gradiva. Originalne, stare, redke in unikatne razglednice dosegajo kar visoko ceno, zato je digitalni ogled lahko prvo povabilo in tako tudi zmanjšamo možnost mehanskih poškodb dragocenega gradiva.

Verjamemo, da je letošnja razstava Koroškega filatelističnega društva prava priložnost za strokovne kroge in laično javnost, da odstreemo še kakšno podrobnost o podobi bližnjih krajev, življenju in delu ter prizadevanjih naših ljudi v nedavni preteklosti. Je pa hkrati povabilo raziskovalcem tudi za naše neobdelane zbirke.

mag. Irena Oder, direktorica KOK

Irena Oder

KFD TUDI NA SPLETU

Med člani Koroškega filatelističnega društva je že nekaj let tlela ideja, da bi preko medmrežja naše društvo povezali s širnim svetom. V pozni jeseni lanskega leta je bila sprejeta odločitev, da pričnemo z aktivnim delom na tem področju. Na veliko srečo je bila med spletnimi domenami prosta še naša kratica društva KFD, kar nam je bilo v veliko veselje. Hitro smo opravili zakup domene in že se je pričelo ustvarjalno delo.

Najprej smo izbrali obliko naše spletne strani in načrtali meje, s katerimi bi lahko kar na najenostavnejši način razširili informacije o našem društvu, društvenih izdajah, priložnostnih žigih in ostalih

V spletno stran bomo še vnašali manjkajoče podrobnosti in digitalizacije filatelističnih izdaj, ki so bile izdane pred začetkom delovanja našega društva, pa do izdaj lanskega leta. V tem času dopolnjujemo tudi ostale rubrike, saj vsake toliko časa kateri od članov najde še kakšen delček mozaika iz zgodovine našega društva.

Naša želja je, da bi pridobili še več ljudi iz naše okolice, ki se ukvarjajo z zbiranjem. Več kot nas bo, lažje bomo ime filatelije ponesli med ljudi, ter seveda nagovorili še današnjo mlajšo generacijo, ki v svetu digitalne komunikacije skoraj ne pozna več besede znamka, razglednica, poštni žig in še kaj temu podobnega.

Za vse morebitne dodatne informacije o

Koroško filatelistično društvo – KFD

POVZETJE ZBRALCE ZNAMK

O DRUŠTVU RAZSTAVE NOVICE IZDAJE ŽIGI POVEZAVE KONTAKT DOMOV

MAKSI 2014

MAKSI RAVNE

2014

Maki 2014

Vatiko

k sodelovanju na meddruštveni filatelistični razstavi Maki Ravne 2014

18. – 28.3. 2014

Is. Ravnih naslednje leto ponovno pripravljamo filatelistično razstavo. To leto se budi pokrove s pomenimo zgodovinsko obsevanje iz naše daljne zgodovine, na katerega želimo opozoriti delovno. Razstavoje 18. marca 2014 obdelujemo 600 letnico zadnjega ustoličenja na knežjem karnu v slovenskem jeziku. Proti to dan smo izbrali tudi za obsevanje naše razstave.

KOLENDAR DOGODKOV

februar 2014

P	T	S	Č	P	S	N
				1	2	
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28		

« jan

ZADNJI KOMENTARJI

Izidor na razstavi na pošto kotije

ISKALNIK KFD

iskalni besedilo...

Insert iz
spletne
strani KFD

pomembnih informacijah. Sodelovanje članov je botrovalo temu, da smo lahko na predvečer osrednjega slovenskega kulturnega praznika 8. februarja spletno stran pokazali širši javnosti in seveda celotnemu svetovnemu spletu na spletnem naslovu www.kfd.si.

našem delu smo vam na voljo na elektronskem naslovu info@kfd.si. Na vaša vprašanja vam bomo z veseljem odgovorili.

Izidor Jamnik
Tajnik KFD

PRAVILNIK SPECIALIZIRANE MEDDRUŠTVENE RAZSTAVE MAKSI RAVNE 2014

1. Ime in cilji, pripravlavec razstave

Specializirana meddruštvena razstava MAKSI RAVNE 2014 z mednarodno udeležbo ima namen omogočiti članom Filatelistične zveze razstaviti čim večje število kakovostnih razstavnih zbirk s področij maksimum kart in razglednic, jih ustrezno oceniti in s pridobljenimi uvrstitvami omogočiti njihovo razstavljanje na razstavah višjega ranga doma in v tujini. Razstava je namenjena tudi vzpodbujanju zanimanja za zbiranje, proučevanje in razstavljanje filatelističnih zbirk in zanimanju za to dejavnost v širši družbeni skupnosti, posebej še maksimum kart.

Razstavo pripravlja Koroško filatelistično društvo s pokroviteljstvom Občine Ravne na Koroškem, Filatelistične zveze Slovenije (FZS) in Pošte Slovenije.

2. Kraj in čas razstave

Razstava bo postavljena v razstavnih galerijah Osrednje koroške knjižnice dr. Franca Sušnika na Ravnah na Koroškem in bo na ogled od 18. do 28. marca 2014.

3. Razstavna načela

Razstava je tekmovalna in je III. razreda. Ekspoziti morajo biti pripravljeni skladno z veljavnimi pravili FIP za maksimafilijo, smernicami za ocenjevanje ekspozitov razglednic in motivnih kart, objavljenimi v Novi

filateliji 4/2008, Pravilnikom o filatelističnih razstavah FZS ter Pravilnikom specializirane meddruštvene razstave MAKSI RAVNE 2014.

4. Razstavni razredi

A Netekmovalni razredi

- A 1 Častni zbor
- A 2 Ostale razstavne zbirke

Za vse zbirke v tem razredu velja, da se lahko uvrstijo na razstavo le na podlagi posebnega povabila pripravljalnega odbora.

B Tekmovalni razredi

Na specializirani razstavi MAKSI RAVNE 2014 bodo razstavljeni ekspoziti v tekmovalnih razredih:

- B1 Maksimafilija
- B2 Kartofilija

Ekspoziti v obeh tekmovalnih razredih so lahko predstavljeni v eni vitrini. Razstavne zbirke morajo biti prijavljene v ustrezen razstavni razred. Pripravljalni odbor si pridržuje pravico razporeditve prijavljenih zbirk v ustrezne razrede in pravico zavrnitve dela zbirke ali zbirke v celoti brez posebnega pojasnila.

5. Razstavni pogoji

Na razstavi lahko sodelujejo razstavljavci iz društev, ki so člani FZS, in vabljeni razstavljavci drugih nacionalnih zvez po odločitvi organizatorja. Na razstavi lahko sodelujejo razstavljavci z zbirkami,

ki so na predhodnih razstavah že dosegle različna priznanja in z razstavnimi zbirkami, ki še niso bile razstavljene.

6. Prijava, sprejem in pristojbina

Prijava na razstavo je možna direktno na naslov pripravljalnega odbora ali preko društvenega komisarja, ki ga za to razstavo imenuje posamezno društvo. Prijava mora prispeti na naslov pripravljalnega odbora ali komisarja razstave najpozneje do 31. januarja 2014. O sprejetju njihovih eksponatov bo prijavljene kandidate pripravljalni odbor obvestil preko društvenih komisarjev ali direktno najpozneje do 15. februarja 2014. Vse tekmovalne razstavne zbirke so proste poplačila za razstavne vitrine.

7. Predstavitev eksponatov

Na razstavi bodo v uporabi vitrine, ki lahko sprejmejo 16 razstavnih listov standardnega razstavnega formata (27 x 30 cm) ali formata A4 (21 x 30 cm). Listi so nameščeni v štirih vrstah po štirje. Dopustno je uporabiti tudi liste formata A3 (42 x 30 cm) v ležečem položaju. Listi morajo biti svetle barve in iz dovolj čvrstega papirja ali kartona (najmanj 160 g/m²). Vsak razstavni list mora biti na hrbtni strani oštevilčen in v ustrezno velikem prosojnem zaščitnem ovitku. Na hrbtni strani naslovnega ali prvega razstavnega lista mora biti zapisano ime in priimek ter naslov razstavljavca. Razstavne zbirke v razredu Maksimafilija in Kartofilija lahko obsegajo najmanj tri (3) in največ pet (5) razstavnih vitrin. V dogovoru s prirediteljem je dopustno razstaviti tudi zbirke, ki so predvidene za namestitve v 12 listne vitrine, tako da pri 36, 60 ali 72 listih zadnja vitrina ni polna. Izjema so enovitrinski eksponati, ki morajo obsegati 16 listov.

8. Pravice in obveznosti razstavljavcev

Vsak razstavljavec je dolžan prijavljeno in na razstavo sprejeto razstavno zbirko pravočasno dostaviti pripravljalnemu

odboru ali komisarju razstave. Vsak razstavljavec dobi primerek vseh izdaj povezanih z razstavo in sodniško poročilo.

9. Ocenjevanje

Sodniška žirija, ki jo bodo sestavljali sodniki akreditirani pri FZS, bo ocenjevala razstavne zbirke v skladu z določili Pravilnika o filatelističnih razstavah FZS in pravilniki oziroma smernicami omenjenimi v 3. členu.

Sodniška žirija lahko podeli naslednja priznanja:

diplomo veljavnosti zlate medalje za doseženih 75 in več točk,
diplomo veljavnosti pozlačene medalje za doseženih 65 do 74 točk,
diplomo veljavnosti srebrne medalje za doseženih 55 do 64 točk,
diplomo veljavnosti posrebrene medalje za doseženih 50 do 54 točk,
diplomo veljavnosti bronaste medalje za doseženih 40 do 49 točk,
diplomo za sodelovanje za doseženih manj kot 40 točk.

10. Rokovanje z razstavnimi zbirkami

Vse razstavne zbirke, ki bodo prispele po pošti, morajo prispeti na naslov pripravljalnega odbora ali komisarja razstave najpozneje do 15. marca 2014.

V primeru, da jih dostavi društveni komisar ali razstavljavec osebno, morajo biti na kraju prireditve najkasneje 17. marca 2014 ob 12. uri.

Pripravljalni odbor in upravljavec razstavišča bo zagotovil vse razumne ukrepe za varovanje in zavarovanje razstavnih zbirk. Razstavne zbirke se bodo vstavljale in odstranjevale iz vitrin pod nadzorom pripravljalnega odbora in ustreznega društvenega komisarja ali razstavljavca.

Razstavne zbirke bodo za osebni prevzem na voljo društvenim komisarjem in/ali razstavljavcem največ dve uri po uradnem zaključku razstave.

Vse stroške vračanja razstavnih zbirk po pošti nosi pripravljalni odbor.

11. Dodatna določila

Pripravljalni odbor si pridržuje pravico morebitnih potrebnih sprememb in dopolnil teh razstavnih pravil. Odločitve pripravljalnega odbora skupaj s svetovalcem FZS in sodniške žirije so dokončne.

12. Naslovi

Pripravljalni odbor:

Koroško filatelistično društvo
Rayne na Koroškem
Poštni predal 19, 2390 Ravne na Koroškem
info@kfd.si

Komisarja razstave:

Izidor Jamnik
Brdinje 27b
2390 Ravne na Koroškem
izidor.jamnik@gmail.com

Marjan Merkač
Brdinje 34 b
2394 Kotlje
marjan.merkac@siol.net

Svetovalec FZS:

Bojan Bračič
Stantetova ulica
62000 Maribor
bojan.bracic@triera.net

Ravne na Koroškem, december 2013

Razglednica Raven
potovana leta 1902.
Iz zbirke
Andreje Keber

DRUŠTVA, KI SODELUJEJO NA RAZSTAVI MAKSI RAVNE 2014

FD Maribor, FD Novo Mesto, FD Ljubljana, ÖMSA (Österreichischer Motivbriefmarken-Sammlerverein), Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika, FD Zaboky Zabok, Kärntner Philatelistenclub Klagengurt, FD Drava, FD Brežice, DZ Ajdovščina-Nova Gorica, SFK Lovrenc Košir Trst, Društvo filatelista i numizmatičara Šibenik, PND Piran, KFD, NDS Numizmatično društvo Slovenije.

SEZNAM RAZSTAVLJAVCEV MEDDRUŠTVENE RAZSTAVE MAKSI RAVNE 2014

Razstavni razred Maksimafilija

Št.	Razstavljavец	Naslov zbirke
1	Stjepan Smernić	Hrvatska, mala zemlja za veliki odmor
2	Jože Keber	Gradovi na Slovenskem
3	Izidor Jamnik	Pot na goro
4	Marko Markač	Kako do kruha
5	Marjan Merkač	Človek na poti proti zvezdam
6	Boštjan Petauer	Andora-Queen of the Pyrenees
7	Vekoslav Krahulec	Slovenija od kod lepote tvoje
8	Franček Romih	Pozdrav iz Slovenske Istre

Razstavni razred Kartofilija

9	Ivan Draškovič	Krapina - sjećanje jednog vremena
		1 - Alte Ansichten aus dem Rosental
10	Dr. Hadmar Fresaher	2 - Viktring/Tomas Koschat
		Spomin prevaljske mogočnosti (Leški premogovnik in prevaljska železarna - v povezovanju je in je bila moč)
11	Boštjan Gorenšek	
12	Andreja Keber	Ravne na Koroškem - nekoč Guštanj - od trga do mesta
13	Maks Košir	Koroška
		Letalska akrobatska skupina Kraljevega letalstva
14	Vekoslav Krahulec	Velike Britanije Rdeče puščice (Red Arrows)
15	Malusa Mauro	Umetnost in Verigarji 1919 - 1921
16	Janez Mavrič	Voščilnice - predhodnice razglednic
17	Marko Markač	Nekoč Hohenmauthen, danes Muta
18	Janez Osetič	Podobe koroških cerkva
19	Ines Ropoša	Vesel božič in srečno novo leto!
20	Erich Sornig Franz Tschebular	Zweispachige und slowenischsprachige Ansichtskarten aus dem Bezirk Wölkermarkt/Velikovec bis 1918
		Telovadno društvo SOKOL (zgodovina in vsesokolski zleti v Ljubljani do začetka druge svetovne vojne)
21	Zmago Tančič	
		Tam, kjer je bog roko ven moel. Stare razglednice gostiln Lovrenca na Pohorju in okolice.
22	Franc Verovnik	

Častni zbor

23	Peter Riedl	Prachtbauten der Jahrhunderte in Europa (MC)
24	Simona Vončina	Izbor razglednic iz zapuščine dr. Julija Felaherja
25	mag. Bojan Bračič	Mariborski lepotec, Stari most čez Dravo v Mariboru
26	Igor Pirc	Kropa na starih razglednicah
27	Alojz Tomc	German paddle steamer Cobra

RAZGLEDNICE - RAZVOJ IN PRIHODNOST

Marjan Merkač

Zbiranje razglednic, poleg ostalih tradicionalnih področij zbiranja, ponovno zbuja precejšnje zanimanje. Njihovo vrednost povečuje še dejstvo, da so jih tudi uradne ustanove prepoznale kot neprecenljivo zgodovinsko in kulturno gradivo.

Podatki o prvih ilustriranih dopisnicah na svetu so različni. Na spletu se z lahko poučimo o tej temi. Nemški viri nastanek ilustrirane poštne karte povezujejo z imenom knjižničarja Schwarza iz Oldenburga. Angleži imajo za prvo ročno poslikano že eno iz leta 1840. Slika na njej je prikazovala delo poštnih uslužbencev, naslovljena pa je bila na pisatelja Teodora Hooka. V naši prejšnji domovini smo vedeli, da izum razglednice pripada tudi **Joci Marjanoviću** iz Srbobrana.

Zadnji znani primerek se je menda izgubil med drugo svetovno vojno. Istega leta (1870) so se, dokumentirano, tudi v Franciji že pojavile prve razglednice, ki so prikazovale orožje, uporabljeno v francosko-pruski vojni.

Lahko naštejemo še več podatkov, kje vse so se pojavile prve unikatne razglednice. Ne moremo pa spregledati zelo pomembnega dejstva, da so bile predhodnice današnjih razglednic voščilnice. Umetniško okrašene so že

*Ilustracija dopisnice
Joce Marjanovića iz
leta 1870. (*1)*

Leta 1870 je kot član uredništva lista za zabavo in satiro "Zmaj" poslal nekaj ilustriranih dopisnic svojim rojakom in prijateljem.

davno pred izumom znamke izročali osebno ali jih pošiljali po pošti. Običaj pisanja voščil se je po uvedbi dopisnic le uspešno preselil na novi medij.

NASTANEK DOPISNICE

Odkritje razglednice si lastijo in želijo uveljaviti kot izumitelji mnogi avtorji. A izum, ki je pripeljal do razglednice, je iznajdba dopisnice. Prvi uradno predstavljen predlog za uvedbo dopisnice pripada legendarnemu direktorju nemških pošt Heinrichu von Stephanu. Isti mož slovi tudi kot ustanovitelj Svetovne poštne zveze.

Zgodovinski datum, vsaj za dopisnico in tako posledično tudi za razglednico, je 30. november 1865. Na ta dan so bili v Karlsruhu na peti nemški poštni konferenci postavljeni temelji.

Heinrich von Stephan je tedaj predstavil listino z idejo o poštni dopisnici. Menil je, da čas kliče po spremembi pisnega prometa, po preprostejši uporabi, kar pa ni odlika pisem. Njegov predlog žal ni doživel preboja. Čeprav so o ideji v Nemčiji še razpravljali okoli oblike in imeli pomisleke o tem, da je to odprta listina z vsakomur vidnim tekstom, je v Avstriji ideja že pričela dobivati konkretno obliko. (*2)

Heinrich von Stephan

Avstrijski profesor za nacionalno gospodarstvo, dr. Emanuel Herrmann, je po kongresu na Dunaju objavil članek v "Neue Freien Presse" z dne 26.1.1869. Emanuel Herrmann je v objavi članka zapisal zahtevo, da je potrebno

dopisnico sprejeti kot pomoč pri bistveni poenostavitvi in pospešitvi poštne prometa. To je obrodilo sadove in že 1. oktobra 1869 je bila dopisnica z ministrskim dekretom in navodili avstrijske cesarske pošte prvič tudi uradno odobrena.

Leto kasneje se je uporaba razširila v Nemčijo, sledili so Luksemburg, Švica in Anglija, 1872 Švedska, Norveška in Rusija, leta 1873 pa še Združene države, Francija, Srbija, Romunija in Španija ter Italija 1874. S sprejemom Svetovne poštne konvencije leta 1878 je dopisnica pričela svojo zmagovito pot po vsem svetu.

dr. Emanuel Herrmann

ŠE NEKAJ O NAŠEM ZBIRANJU

Kot že veste, od uvedbe prve dopisnice ni bilo treba dolgo čakati na pojav razglednic. Na svoji poti je uporaba in izdelava razglednic doživela številne spremembe. Vse do danes pa so ostale naše nepogrešljive sopotnice.

Poleg zbiranja zaradi zbirateljske strasti je vsaka zbirka razglednic tudi pomemben dokument časa. Stare topografske razglednice so večkrat celo edino dostopno fotografsko gradivo kakšnega kraja.

Vendar danes tukaj ne želim govoriti o dragocenih litografskih dokumentih. Predstaviti želim prav posebno skupino. To so tako imenovane brezplačne reklamne razglednice. Že od nastanka so se razglednice pričele uporabljati tudi v propagandne namene, žal seveda že takoj na začetku v vojaški propagandi.

Druga skupina so narodnobuditeljske vsebine. Nam blizu so te, ki so povezane s koroškim plebiscitom. Še danes največja skupina pa je tista, ki je namenjena ponudbi za nakupovanje izdelkov. Reklamo smo si ljudje izmislili že davno pred današnjimi sodobnimi trgovskimi centri.

1- Vir: Ptt vestnik številka 657, junij 1981.

2- Vir: Ansichtskartengrüsse aus der Kaiserzeit. Skupna izdaja, ideja in zasnova Rudolf Walter.

3- Reprodukcijski iz zbirke avtorja.

Veliko prostora bi porabili za naštevaje vseh področij, kjer se s pomočjo razglednic še danes oglašujejo mnoge dejavnosti. Posebej bi želel opozoriti na dejstvo, da so tovrstni izdelki namenjeni reklamiranju, za nas, potencialne stranke, brezplačni. V današnjih časih, ko povsod prežijo stroški, se na drugi strani ponuja nepregledna množica brezplačnega gradiva. Številna povabila na sejme, kulturne prireditve in otvoritve so oblikovana in zasnovana kot sodobne razglednice. Skratka, nič ne kaže, da bi zbiralcem tega materiala v kratkem zmanjkalo. Še več, celo vedno več ga je.

*Starejša in sodobna reklamna razglednica (*3)*

Z leti bodo taki primerki v zbirkah zagotovo vir proučevanja novim generacijam etnologov in zgodovinarjev. Nedvomno pa so takšne razglednice tudi poslovna priložnost za promocijo in razvoj podjetij in drugih ekonomskih subjektov.

POGOVOR S STROKOVNJAKOM

Gospod Bračič kdo ste? Ali lahko izvemo več o vaših funkcijah v mednarodnih filatelističnih organizacijah?

Kdo sem? Kar se tiče službe, sem upokojenec, sicer pa sem 24-urni filatelista, kot pravi moja soproga. Nisem samo zbiralec s poudarkom na poštni zgodovini, pač pa tudi raziskovalec, pisec, razstavljavec, sodnik, organizator različnih filatelističnih aktivnosti in funkcionar na različnih nivojih filatelistične organizacije.

Pri FEPA (Federacija evropskih filatelističnih zvez) sem bil član delovne skupine za uveljavljanje odprte filatelije, na kongresu leta 2009 v Essnu pa sem bil izvoljen za tajnika; oktobra 2013 sem bil ponovno izvoljen na to funkcijo in sem tako član uprave te organizacije. Na nivoju FIP (Svetovne filatelistične zveze) sem član Komisije za mladinsko filatelijo in Komisije za maksimafilijo.

Ravno o maksimum kartah vas želim danes kaj več povprašati. Gospod Bračič povejte nam, kako se spopadati z moro izdelovalcev maksimum kart, lakom na dopisnicah? Slišal sem že za ideje, da polakiramo mesto žigosanja z mat lakom. Površina se da obdelati tudi

s smirkovim papirjem na valjčku. Ali obstaja barva, ki jo lahko uporabimo namesto črnila za žigosanje?

S tem problemom se ljubitelji maksimafilije spopadajo na različne načine. Na srečo tudi Pošta Slovenije v zadnjih letih objavlja izide znamk z njihovimi podobami dva do tri mesece vnaprej (v vsakem Biltenu je na zadnjih straneh rubrika Izšlo bo) in tako lahko maksimafilisti za pripravo MK poskusijo

najti primerne starejše dopisnice, ki še niso lakirane, kaj šele plastificirane. Slišal sem za obdelavo površine razglednic na mestu, kjer se prilepi znamka in odtisne žig, z vodobrusnim smirkovim papirjem, vendar sam tega nisem nikoli počel. Nekaj časa sem imel posebno črnilo (dobil sem ga od Pošte Slovenije), ki se je izredno hitro sušilo, ker je bilo topilo alkohol. Proizvajalec tega črnila je bil TOZ iz Zagreba. Po zadnjih poizvedbah tega črnila na Pošti nimajo več, ker je bilo zaradi hitrega sušenja blazinic za poštarje neuporabno. Očitno bo treba narediti raziskavo tržišča in vsak maksimafilist bo moral nositi črnilo za žigosanje MK s seboj; na srečo so na naših poštah na to že navajeni.

Ali lahko na lakirano kartico nalepimo belo papirno nalepko, nanjo znamko in nato žigosamo?

Takega primera ne poznam, čeprav sem za idejo že slišal. Predvsem znamko bi tako lahko nalepili na razglednice s plastificirano ali lakirano površino, na katero se znamke ali etikete z lepilom, ki se aktivira na pritisk (samolepilni sistem), enostavno pritrdijo. Pri tem mora biti znamka pritrjena tako, da se »vmesna plast« ne vidi. Ob tem pa se pojavlja vprašanje, kaj se bo s takimi izdelki zgodilo čez nekaj let, saj imamo mnogi v spominu podobo starega »selotejpa« (lepilnega traku) ali pisemskih ovitkov, ki imajo zavihek na zadnji strani obdelan z omenjenim »samolepilnim« lepilom. Toda na ta način rešujemo samo vprašanje znamke, vprašanje žiga pa tako ostaja nerešeno; zaradi žiga ne moremo prekriti dela razglednice z belim papirjem.

Nekoč je veljalo, da poštnina za dopisnico, ki ni frankirana na naslovni strani, ni plačana. Kako je s tem danes; kako je pri Pošti Slovenije? Videl sem že izdelke z napisom znamka nalepljena na drugi strani, ali dvojno znamko za frankaturo in še eno na sliki.

To vprašanje je z vidika maksimafilije brezpredmetno. Nikjer ne piše in tudi do sedaj ni pisalo, da bi naj maksimum karta potovala v poštnem sistemu, ali da bi bila taka maksimum karta kaj boljša od tiste,

ki v poštnem prometu ni potovala. Dolgoletni predsednik Komisije za maksimafilijo in strokovnjak za to področje filatelističnega gradiva Ciprčan Nikos Rangos je v svojem predavanju o pripravi maksimum kart posebej poudaril, da ima področje maksimafilije svoja pravila, ki so se izoblikovala skozi proučevanje tega gradiva, in so neodvisna od drugih področij filatelije, ki dajejo filatelističnemu gradivu večji pomen, če je bilo to v resničnem poštnem prometu.

Ob tem lahko ugotovim, čeprav je, kot je povedano, brezpredmetno, da slovenska pošta v takih primerih v glavnem ne dela problemov.

Stare znamke, ki so izšle v Jugoslaviji, se v Sloveniji seveda ne smejo uporabljati. Kako pa je z našimi kraji na starejših razglednicah - nemški napisi in na njih slovenske znamke?

Določila (pravila) maksimafilije, ki so bila nazadnje prenovljena leta 2006 na kongresu FIP v Malagi, ne omejujejo uporabe razglednic iz različnih obdobj, če je motiv na njih skladen z motivom na znamki. Še več, spremenilo se je določilo, da mora slika pokrivati najmanj 75 % površine MK. Na razglednici so poleg slike lahko tudi različni napisi, če so ti neposredno povezani z motivom na sliki.

Ali lahko uporabimo slovenske znamke z nominalno vrednostjo v tolarjih (SIT)?

Danes ne. Omenjeni pravilnik določa, da so lahko znamke na MK žigosane v času njihove veljavnosti v poštnem prometu. Ker znamke z nazivno vrednostjo v tolarjih v poštnem prometu niso več veljavne, jih danes za pripravo MK ne moremo uporabiti.

Kaj pa osebne znamke na maksimum karti?

Priprava MK iz osebnih znamk še ni dorečena. Osnovni problem je v dejstvu, da bi morali biti vsi elementi MK dostopni javnosti. Zaradi tega za izdelavo MK niso dovoljene privatne fotografije, risbe ali skice (drugače je, če je iz risbe narejena razglednica) in podobni privatni izdelki. Tu bi lahko oporekali tudi MK iz razglednic, ki jih ni moč dobiti v prosti prodaji, kot se je to zgodilo z zadnjo razglednico iz Postojnske jame - na prodaj je bila samo iz te razglednice narejena MK, same razglednice pa se ni dalo dobiti. Žal ravnajo podobno tudi nekatera filatelistična društva.

Za uporabo osebnih znamk pri izdelavi MK je za enkrat dogovorjeno (ni še zapisano v pravilih), da se smejo uporabiti samo osebne znamke z »neosebnimi« motivi, takšnimi, ki so zanimivi za širši krog zbiralcev in jih naročniki znamk tudi prodajajo zainteresiranim, kot to delajo kolegi iz Gradca. Primer: osebne znake z motivom lokomotiv, tramvajev, smučarjev v starinski opravi ali čem podobnim.

Zakaj se ne da nič premakniti pri Pošti Slovenije, da bi ob sklepanju naročila naročnik avtomatsko dovolil tudi

njihovo razstavljanje? Saj je vendar logično, da je naročnik osebnih znamk, ki je hkrati lastnik avtorskih pravic, le s svojo voljo lahko pokloni ali proda tako znamko.

To vprašanje ni neposredno vezano na MK, vendar bom poskusil odgovoriti. Pošta Slovenije je ob uvajanju osebnih znamk dobila nekaj izrecnih prepovedi dajanja kakršnihkoli informacij o naročenih osebnih znamkah v javnost. Zaradi nekaj slabih izkušenj povezanih z avtorskimi pravicami, je poenostavljeno odločila, da v njenih prostorih ne dovoli razstavljanja teh izdelkov. V vseh drugih od Pošte neodvisnih prostorih pa osebne znamke njihovi lastniki, ki so znamke dobili kot darilo, ali so jih kupili, seveda lahko razstavljajo.

Res je, da bi Pošta ob naročanju lahko naročnika vprašala za njegovo privoljenje o javni objavi naročenih znamk, kot je to urejeno v sosednji Avstriji, vendar zakaj bi si nakopala neko delo, če pa od tega nima nobene koristi.

Kako pa je z znamkami, ki jih izdajajo privatni poštni operaterji? Na primer v Nemčiji je ponudba zelo pestra. Več si lahko ogledamo na spletni strani www.privatepost-aktuell.de.

Vprašanje teh znamk je ta trenutek še nedorečeno, čeprav sem osebno že nekajkrat poskusil spodbuditi »vrhove« v FEPA, da bi o tem nekaj »spregovorili«, vsaj na način, kot je to o osebnih znamkah. Te so v tematiki potrjene kot

sprejemljivo gradivo tudi v tekmovalnih eksponatih, seveda v omejeni količini in če ni na voljo drugega gradiva za prikaz ustreznih detajlov zgodbe. Bila je ideja (s strani pošte, vendar ne vem točno katere), da znamk privatnih operaterjev ne bi sprejeli kot filatelistično gradivo, vendar je bil predlog, pripravljen za kongres Svetovne poštne zveze v Bukarešti, umaknjen iz razprave. Kot rečeno, se vprašanja teh znamk do sedaj nihče ni resno lotil oziroma o teh izdelkih očitno nekdo ne želi govoriti. Pri novo izvoljeni upravi sem ponovno načel omenjeno problematiko, vendar se bojim, da bo treba najprej rešiti nekaj drugih, bolj perečih problemov. Obljubim, da bom še naprej vztrajal, da se na to vprašanje odgovori vsaj na evropskem nivoju, kasneje pa tudi na svetovnem, saj takih znamk ne izdajajo samo v Evropi.

*Znamka
izrezana
iz celine.*

Ali lahko uporabim za izdelavo MK znamko izrezano iz celine. Na primer: znamko z nominalo A iz pisma celine Najevska lipa iz leta 2005 skupaj z razglednico z motivom lipe in poštnim žigom iz Črne na Koroškem?

Kjer nacionalne pošte takšno frankiranje dovoljujejo (Rusija), pa lahko za izdelavo MK uporabimo tudi znamke, izrezane iz poštних celin.

Kako poteka izbor najboljšše slovenske maksimum karte? Kako poteka mednarodni izbor? Ali lahko zbiralec mimo Zveze pošlje svoj predlog?

Izbora najboljšše slovenske maksimum karte do sedaj nismo imeli, čeprav sem v Novi filateliji že pozval za pošiljanje predlogov (trditev velja za 1. junij 2013). V začetku leta 2014 sem poslal tak poziv vsem društvom, ki imajo e-naslove, in čakam na odgovore; kmalu bo namreč prišel poziv za sodelovanje na mednarodnem tekmovanju za MK nastale leta 2013.

Mednarodni izbor, ki ga pripravlja Komisija za maksimafilijo pri FIP, poteka preko nacionalnih delegatov v tej komisiji; vsaka nacionalna zveza ima lahko v omenjeni komisiji enega delegata. Delegati bi morali najprej opraviti izbor doma in potem poslati izbrano na mednarodno tekmovanje. Tako lahko konkurira iz vsake države v določenem letu samo ena MK. Slovenci v zadnjih letih v tem tekmovanju, žal, nismo sodelovali, ker pač nismo imeli domačega tekmovanja, niti nisem bil obveščen (kljub pozivu v NF) o pripravljenih MK, razen o nekaterih, ki so jih posamezna društva pripravila iz osebnih znamk, te pa v tekmovanju do sedaj niso mogle sodelovati. Izdelava maksimum kart je lahko tudi povsem

osebna stvar in ni nujno, da želi tisti, ki jo je izdelal, to tudi publicirati. Pred nekaj dnevi pa sem dobil obvestilo predsednika FIP Komisije za maksimafilijo, da bo v tekmovanju za najboljšo MK narejeno iz znamke, ki je izšla leta 2012, sodelovala naša MK, ki so jo pripravili v Idriji. Kdo jo je prijavil, oziroma kako je prišla do omenjenega gospoda, ne vem.

Predpisi se ves čas spreminjajo. Ali se lahko napove v kakšno smer se bo širilo področje zanimanja zbiranja maksimum kart. So še kakšni posebni napotki, kako naj ravna slovenski zbiralci. Katera je največja napaka, ki jo delamo?

Marsikaj v življenju se spreminja, tako tudi pravila v maksimafiliji. Sem že omenil, da je bila zadnja večja sprememba v pravilniku o izdelavi MK narejena leta 2006. Da se zanimanje za maksimafilijo širi, bi lahko napovedali

podatki, ki jih je zbral že omenjeni Nikos Rangos, in govorijo o številu delegatov v Komisiji za maksimafilijo pri FIP in o sodelovanju v tekmovanju za najlepšo MK v svetu.

Nekaj napak sem že omenil. O izdelkih, ki so daleč od maksimum kart (popolno neujemanje motivov na znamki in razglednici, ali le pomensko ne pa tudi vizualno ujemanje) ne bom govoril. O tem sem nekajkrat pisal v Novi filateliji.

V želji za ekskluzivnim izdelkom, društva mnogokrat nočejo prodajati razglednic, ki jih založijo za izdelavo maksimum kart, ki jih tako lahko izdelajo le sami. Tu se lahko pojavi problem v določilu iz pravilnika, da morajo biti za MK uporabljene razglednice iz javne prodaje, ki so dostopne širšemu krogu interesentov. Da bi se izognili temu, smo v FDM dali lani izdelati dovolj razglednic z motivom starega mariborskega mostu in jih interesenti lahko še vedno dobijo, kljub temu, da smo iz te razglednice pripravili že dve MK.

Število delegatov v Komisiji za maksimafilijo.

Št. del.	38	42	45	47	50	51	52	54	57	60
Leto	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009

Število delegatov, ki sodelujejo z letnimi poročili o stanju maksimafilije v svojih državah.

Št. drž.	18	18	18	21	30	36	43	46	49
Leto	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008

Število držav, ki sodelujejo v tekmovanju za najlepšo maksimum karto.

Št. drž.	18	26	31	34	37	40	59
Leto	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2010

Dostikrat je problem tudi v tem, da se maksimafilisti premalo pripravijo in pravočasno ne poiščejo ustreznih razglednic, čeprav se da danes s pomočjo interneta najti marsikaj. Ob tem mogoče napotek, da se za izdelavo MK z motivom neke živali ali rastline lahko uporabijo tudi razglednice, ki niso izdane v Sloveniji, seveda če je motiv ustrezen. Druga razmeroma pogosta napaka je uporaba žiga, ki nima »krajevnega« ujemanja.

Atraktivno, vendar ne ustreza zahtevam za maksimum karto, saj ni nobenega ujemanja med motivom na razglednici in motivom na znamkah.

Res je boljša MK tista, na kateri je odtisnjen žig prvega dne uporabe znamke, toda to velja samo, če je tak žig s pošte, ki se ujema z motivom. Zadnji primer je s serijo znamk z mostovi. Žig prvega dne je bil v uporabi v Ljubljani. S takim žigom ne moremo narediti MK z motivom mariborskega starega mostu. Pošta je tokrat prisluhnila željam filatelistov in je pripravila vzporedne žige z istim datumom (brez napisa PRVI DAN, kar pa sploh ni pomembno) na poštah, kjer so ostali mostovi v omenjeni seriji.

Na koncu lahko povabim vse, ki jih zanimajo maksimum karte, da spremljajo zapise o tem področju zbiranja, ki so objavljeni v Novi filateliji in da se udeležijo kakšnega od tozadevnih seminarjev, ki jih pripravlja FZS. Enega sem že pripravil ob meddruštveni razstavi FIMERA 2013 in ga lahko kadarkoli ponovim, če bo le dovolj zanimanja. Sicer pa je/bo razpored vnaprej dogovorjenih seminarjev je objavljen na spletni strani FZS.

Gospod Bračič, najlepša hvala za vaše odgovore!

Zapisal Marjan Merkač

Mk
Studio

STUDIO ZA OBLIKOVANJE IN PROPAGANDO
Dobja vas 121, SI - Ravne na Koroškem

POŠTA Črna na Koroškem obratuje že 140 let

V mali vasici na Koroškem se je v času Avstro-Ogrske monarhije pričela nenavadna zgodba o razvoju poštnega urada.

Ogleimo si kronološko spreminjanje imena kraja in poštnega urada, saj se jih je nabrala cela kopica, domačih in tujih. Prvobitno ime je Schwarzenbach bei Bleiburg, nato Schwarzenbach bei Prävali, Črna pri Prevaljah, Černo pri Prevaljah, zopet Črna pri Prevaljah, Schwarzenbach (Kä), Črna, Črna pri Prevaljah, Črna in končno Črna na Koroškem, kakor se imenuje danes.

Na vse te spremembe je vplival politični in gospodarski razvoj.

V letih, ko so ustanovili pošto, ni bilo cestne povezave z Mežiško dolino, temveč z Železno kaplo in Pliberkom. Z razvojem rudnika so dogradili cesto in povezali Črno z Mežico in ostalo dolino.

V Prevalje je prisopihal vlak, preusmeril tok poštnega prometa v zgornji Mežiški dolini in priključil pošto Črna pod prevaljško upravo. S konjsko vprego so razvažali pošto od železniške postaje do Črne, v kasnejšem času pa s poštnim avtobusom. Po koncu prve vojne je Črna priključena Kraljevini SHS in kasneje Kraljevini Jugoslaviji. Med drugo vojno avtomatsko preide pod oblast nemškega reicha in traja do osvoboditve. Po osvoboditvi končno postane samostojna pošta Črna na Koroškem.

Pa si oglejmo, kako so vse te spremembe vplivale na razvoj pošte in kaj so ustvarili filatelistično zanimivega v letih od 1871 pa do danes.

A. 1 Avstro-Ogrska monarhija

A.1.1. Schwarzenbach bei Bleiburg

A.1.1.

Pošta v Črni je ustanovljena 01. 07. 1871 in deluje pod nemškim imenom Schwarzenbach bei Bleiburg. Poštni žig A.1.1. je enokrožni, premera 21,5 mm (malega formata) z nemškim imenom kraja.

Na zgornjem delu je ime SCHWARZENBACH v spodnjem b. BLEIBURG, v sredini nad črto dan DD pod črto mesec MM in spodaj leto LL. V veljavi do leta 1890.

*Hrani g. Sornig,
Velikovec*

A.1.2. Schwarzenbach bei Bleiburg

A.1.2.

Od leta 1890 do 26. septembra 1908 je v uporabi poštni žig A.1.2. velikega formata 26 mm, z enako podobo kot A.1.1. Zadnji znan odtis žiga je 16. 9. 1908.

A.1.3. Schwarzenbach bei Prävali

A.1.3.

Iz predhodnega imena Schwarzenbach bei Bleiburg se 26. septembra 1908 spremeni ime kraja v **Schwarzenbach bei Prävali** in se mu doda slovensko ime **Črna pri Prevaljah**. To je prvi dvojezični žig A.1.3. na področju današnje Črne na Koroškem.

Žig je dvokrožen z mostom premera 29 mm in notranji krog 18mm, datum je prvič zapisan v "datumski vrstici", mesec je označen z rimsko številko. V zgornjem delu žiga je nemški napis SCHWARZENBACH b. PRÄVALI, v spodnjem delu pa slovenski napis ČRNA pri PREVALJAH. Ime kraja na levi loči oznaka poštnega okenca "a". V uporabi je vse do konca prve svetovne vojne 8. novembra 1918.

A.2. Država SHS

A.2.1. Črna pri Prevaljah

A.2.1.

Po zlomu Avstro-Ogrske je Slovenska narodna vlada 14. novembra 1918 v Ljubljani ustanovila Pošto za vseslovensko ozemlje. 8. januarja 1919 izda ukaz, naj se odstranijo nemški napisi iz poštnih žigov.

Tako dobi Črna na Koroškem prvi slovenski žig A.2.1. z le slovenskim imenom kraja-pošte (tako imenovani izklesani žig). V veljavi do 6.5.1919.

*Hrani g. Sornig,
Velikovec*

A.2.2. Črna pri Prevaljah

A.2.2.

V času I. in II. zasedbe, oblast prevzame v Mežiški dolini skupnost narodov SHS.

Na žigu A.2.2. v uporabi od 6.5.1919, ki je enokrožni z dvema segmentoma, ostane samo slovensko ime ČRNA PRI PREVALJAH, v spodnjem delu sta dodani dve petokraki zvezdici in oznaka poštnega okenca „a“. Datum je na sredini v datumski vrstici. V uporabi do 25. novembra 1920, na znamkah SHS.

A.3. Kraljevina Jugoslavija

A.3.1. Črna pri Prevaljah

A.3.1.

Dvokrožni žig z mostom premera 28mm **A.3.1.**, ki ga izda Kraljevina Jugoslavija in je v uporabi po 25. 11. 1920. Ime pošte je dvojno (latinica in cirilica). V Sloveniji je ime pošte na zgornjem delu v latinici in na spodnjem v cirilici. Napisa ločita ounaka poštnega okenca „a“, datum pa je v vodoravni vrsti.

A.3.2. Črna pri Prevaljah

A.3.2.

Dvokrožni žig z mostom premera 27mm, **A.3.2.**, ki ga izda Kraljevina Jugoslavija in je v uporabi po letu 1928. Ime pošte je dvojno (latinica in cirilica). V Sloveniji je ime pošte na zgornjem delu v latinici in na spodnjem v cirilici. Datum je v vodoravni vrsti z uro odhoda pošiljke. V uporabi do začetka II. svetovne vojne.

A.3.3. in A.3.4. Černo pri Prevaljah

A.3.3.

Dvokrožni žig **A.3.3.** z mostom, ki ga izda Kraljevina Jugoslavija in je v uporabi od 6.12.1926. Velikost žiga je 28mm. Ime kraja spremenijo v **Černo pri Prevaljah** in je v uporabi do 17. 9. 1928. Ime pošte je dvojno (latinica in cirilica), napisa loči črka „a“, datum je v mostu v vodoravni vrsti.

Žig **A.3.4.** z oznako poštnega okenca „b“ je enokrožni z dvema segmen-toma premera 28 mm. Zadnji najden 14. 2. 30.

A.3.4.

A.3.4. Črna pri Prevaljah

A.3.4.

Vrne se žig z imenom ČRNA PRI PREVALJAH. Žig **A.3.4.** je dvokrožni z mostom, napisom pošte v latinici in cirilici, napisa loči zvezdica. Zunanji premer kroga je 28 mm notranji pa 16 mm, v sredini datumska vrstica nad njo oznaka poštnega okenca „b“.

A.3.5. Črna pri Prevaljah

A.3.5.

Žig A.3.5. z imenom pošte ČRNA PRI PREVALJAH je dvokrožni z napisom v latinici in cirilici, napisa loči zvezdica. Zunanji premer kroga je 28 mm notranji pa 16 mm, v sredini datumska vrstica nad njo oznaka poštnega okenca „b“.

A.4. Nemška zasedba - II. svetovna vojna

A.4.1. in A.4.2. Schwarzenbach an Kärnten

A.4.1.

Ob priključitvi Črne Južni Koroški za čas nemške okupacije je dvokrožni žig z mostom **A.4.1.** velikosti 28 mm. Napis SCHWARZENBACH (Kä) v nemščini. Datumska vrstica z uro odpreme je v mostu, na dnu oznaka poštnega okenca „a in b“. Izda ga nemška okupacijska oblast po 6.4.1941 in je v uporabi do njene kapitulacije 9. 5. 1945. V uporabi znamke Deutsches-reich.

A.4.2.

V kasnejšem času se pridruži še žig **A.4.2.** z oznako (12b) na levi strani. Ostali parametri nespremenjeni.

A.5.1. Črna

A.5.1.

Po kapitulaciji nacistične Nemčije maja 1945 v novi DR Jugoslaviji izdan žig s slovenskim imenom ČRNA, oznaka poštnega okenca „1, 2 in 3“, datumsko vrstico z arabsko št. meseca.

Velikost žiga A.5.1. je 29 mm.

A.5.2. Črna pri Prevaljah

A.5.2.

Ponovno se pojavi ime Črna pri Prevaljah. Žig je enokrožen z datumsko vrstico v sredini, mesec zapisan z rimsko številko, zgoraj ime kraja, spodaj pa oznaka poštnega okenca „a“. Tipografija je razprta. Velikost žiga A.5.2. je 30 mm.

A.5.3. Črna pri Prevaljah

A.5.3.

Ponovno se pojavi ime Črna pri Prevaljah. Žig A.5.3. je enokrožen premera 29mm z datumsko vrstico v sredini, mesec zapisan z arabsko številko, zgoraj ime kraja, spodaj pa oznaka poštnega okenca „b“. Pod črko je petokraka zvezdica. Tipografija je kondenz.

A.5.4. Črna

A.5.4.

Po uredbi generalnega ravnatelja PTT iz leta 1953 so vsi žigi v FLR J tipizirali.

Žig A.5.4. je enokrožni 30mm premera s krajevnim imenom v latinici in cirilici, med imenoma pa petokraka zvezda. V sredini datumsko vrstica z uro odpreme. Nad spodnjim imenom kraja pa je oznaka poštnega okenca „a, b in c“.

A.5.5. 62393 Črna na Koroškem

A.5.5.

O uvedbi poštné številke je bil sprejet sklep 16. 05. 1970. Pošta Črna dobi žig **A.5.5.** premera 30 mm s številko 62393, v uporabi naj bi bil že od 1. 1. 1971, a se zaradi počasnega procesa izdelave uveljavljajo postopoma do 1. 11. 1972.

A.6. Slovenija

A.6.1. Črna na Koroškem

A.6.1.

Po osamosvoitvi so naše pošte še naprej uporabljale jugoslovanske poštné žige, kakor tudi znamke. Marca 92 so pričeli z mešano frankaturo saj so slovenske znamke že bile dovoljene. Jugoslovanske znamke so veljavne do 31. 4. 1992.

Žig **A.6.1.** je jugoslovanski 30mm premera in s staro poštno številko z vodilno številko "6".

A.6.2. Črna na Koroškem

A.6.2.

Šele 1. marca 1996 je direkcija pošt prilagodila sistem številčenja pošt tako, da je enostavno črtala št.6.

Žig **A.6.2.** je jugoslovanski 30mm premera z izklesano vodilno poštno številko "6".

PRILOŽNOSTNI POŠTNI ŽIGI - S SODELOVANJEM KFD

Jože Keber

Zanimivo področje, ki ga želim opisati, je sodelovanje KFD z organizatorji prireditvev, ki imajo prav tako posluh za filatelijo in svoje dejavnosti nadgradijo in promovirajo tudi s spremljajočimi filatelističnimi izdajami, tako priložnostnimi ovitki, priložnostnimi poštными žigi in osebnimi poštными znamkami. Ker člani našega društva posedujejo razstavne eksponate s tematikami, ki so blizu tem organizatorjem, radi razstavljamo tudi širše na promocijskih filatelističnih razstavah. Predstavljene priložnostne žige smo oblikovali in pripravili člani KFD Ravne na Koroškem. Pri vseh dogodkih je bil pripravljen tudi priložnostni ovitek.

organizator FESTIVAL VELENJE
Opomba: premični žig od 19.9.do
25.9.2010

organizator FESTIVAL VELENJE

organizator FESTIVAL VELENJE
Opomba: premični žig od 18.9.do
24.9.2011
Priložnostno pismo št.75
oznaka KFD75/2011

organizator FESTIVAL VELENJE

organizator LD PUŠČAVA Lovrenc na
Pohorju

organizator FESTIVAL VELENJE
Opomba: premični žig od 16.9.do
22.9.2012

organizator FESTIVAL VELENJE

organizator FESTIVAL VELENJE
Opomba: premični žig od 22.9.do
28.9.2013

organizator FESTIVAL VELENJE

PRILOŽNOSTNI POŠTNI ŽIGI NA PODROČJU KOROŠKE V LETIH OD 2010 DO 2014

Jože Keber

Na naslednjih straneh so prikazani priložnostni poštni žigi in žigi prvega dne ter spremljajoče filatelistične izdaje s področja Koroške za obdobje od 2010 do 2014. Do leta 2010 je bilo to področje opisano že v edicijah KFD in sicer Zborniku iz leta 1998 ter Katalogu razstave MAKSI RAVNE 2010 in v Filatelističnem zborniku XV/2006, ki ga je izdalo Filatelistično društvo Ljubljana. Vse edicije so člani KFD prejeli. S pregledom pestrega filatelističnega dogajanja, opisanega v tem katalogu, si lahko dopolnite zbirko priložnostnih poštних žigov. Ugotovili boste, da je filatelistično dogajanje res raznoliko, saj na področju Koroške delujejo tri filatelistična društva, ki mnogokrat pritegnejo razne organizatorje prireditev in lokalne skupnosti k sodelovanju in skupni promociji filatelije.

Priložnostno pismo št.67
oznaka KFD67/2010
Opomba: premični žig od
11.3.do 25.3.2010 (delovni
dnevi pošte Ravne na
Koroškem)

Priložnostno pismo št.68
oznaka KFD68/2010

Priložnostno pismo št.69
oznaka KFD69/2011

Priložnostno pismo št.70
oznaka KFD70/2011
Priložnostna kartica št.71
oznaka KFD71/2011

Priložnostno pismo št.72
oznaka KFD72/2011

Priložnostno pismo št.73
oznaka KFD73/2011
Opomba:
Izdana tudi kartica (oznaka
KFD74/2011), ki jo je izdala
Občina Črna in jo ne vodimo
med klubske izdaje

Priložnostno pismo št. 76
oznaka KFD76/2011

Priložnostno pismo št. 77
oznaka KFD77/2012

Priložnostno pismo št. 80
oznaka KFD80/2012

Priložnostno pismo št. 78
oznaka KFD78/2012
priložnostna kartica št. 79
oznaka KFD 79/2012

Priložnostno pismo št. 81
oznaka KFD81/2012

Priložnostno pismo št. 82
oznaka KFD82/2012

Priložnostno pismo št. 82
oznaka KFD82/2013
Pomota pri številčenju.

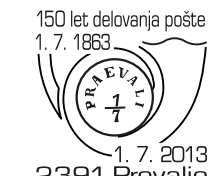
Priložnostno pismo št. 84
oznaka KFD83/2013
Pomota pri številčenju.

Priložnostno pismo št. 85
oznaka KFD85/2013
Priložnostna kartica št. 86
oznaka KFD 86/2013

Priložnostno pismo št. 89
oznaka KFD89/2013

Priložnostno pismo št. 87
oznaka KFD87/2013
priložnostna kartica št. 88
oznaka KFD80/2013

Priložnostno pismo št. 90
oznaka KFD90/2013
Izdana tudi kartica (oznaka KFD90/2013), ki jo je izdal organizator SI-TEAM in jo ne vodimo med klubske izdaje

Priložnostno pismo št. 91
oznaka KFD91/2013

Priložnostno pismo št. 92
oznaka KFD92/2013

Priložnostno pismo št. 93
oznaka KFD93/2013

Priložnostno pismo št. 94
oznaka KFD94/2014

Priložnostno pismo št. 95
oznaka KFD95/2014

Priložnostno pismo št. 96
oznaka KFD96/2014
priložnostna kartica št. 97
oznaka KFD97/2014

Opomba:
Priložnostni žig
v uporabi
od 18. 3. 2014
do 28. 3. 2014
(delovni dnevi pošte
Ravne na Koroškem)

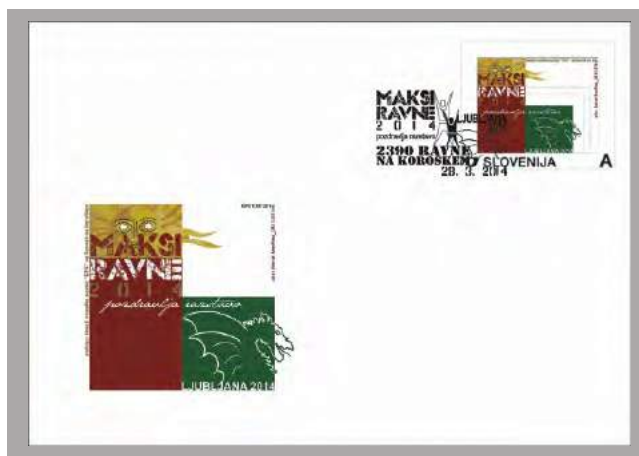

Priložnostno pismo št. 98
oznaka KFD98/2014
priložnostna kartica št. 99
oznaka KFD99/2014

Priložnostno pismo št. 100
oznaka KFD100/2014

Priložnostno pismo št. 100
oznaka KFD100/2014.
Pozdrav naslednji razstavi
v Ljubljani.
LJUBLJANA 2014

INTERVJU_BORUT BONČINA_O MOJIH PRVIH »TA-PRAVIH« POŠTNIH ZNAMKAH

1) KDO SI, BORUT BONČINA?

Diplomant ljubljanske šole za arhitekturo. Najlaže bi se opisal kot oblikovalec površin in prostorov. V mojem osebnem in poklicnem življenju se prepletajo koncepti in izvedbe prostorskega in urbanističnega načrtovanja, ki prehajajo v arhitekturo mesta, v načrtovanje stavb in urbane opreme ter raznovrstnega grafičnega in uporabnega oblikovanja. Preskoke mi omogoča osebna filozofija dojemanja sveta kot prepletajoče se celote in sovplivanja delov na celoto in celote na dele. Diktatura posameznih delov napram anarhiji celote in diktatura celote kot sestav anarhije delcev. Moja dela so kolaži samostojnih enot, ki pa so podrejeni ideji večplastnosti sveta in edinosti sporočila. Modni pristopi me za razliko modernih nagovorov ne privlačijo in ne zanimajo. Večni izziv mi predstavlja najti poriv, kako lastni način izražanja vpeti v splošni sistem dojemanja in sprejemanja, a ostati samosvoj.

2) OBLIKOVANJE?

Že zelo zgodaj sem skozi ustvarjanje doumel, da je za doseganje tistega, kar poimenujemo »lepo« ali »skladno«, ključna uporaba pravilnega sistema razmerij, znano pod imenom »proporc«. Zame je to edin(stven)o merilo oblikovanja antični »symetrimon«, ki določa stalno enovito razmerje med posamezni elementi ter le-temi in celoto. Dejstvo je, da se vsako ustvarjanje zalomi na izkazu detajla. Sem klasično šolan arhitekt in če načrtujem naselje, je ta detajl četrt, pri četrti ulica ali trg, pri trgu vogal ali stavba, pri stavbi stopnišče ali vhod, pri vhodu vrata in pri vratih kljuka ali okovje. Isti princip velja tudi pri

grafičnem oblikovanju, kamor prištevam tudi oblikovanje filatelističnih elementov. Brez jasnega ustvarjalnega kreda ali koncepta ni možno povezati raznoraznih risnih podlog in črkovnega nabora (tipografije). Zelo, zelo tuje mi je pačenje črkovnega nabora, saj je oblikovalec tipografije v zasnovo debelin črt, zarisov krivulj in razmerij polnega in praznega vložil veliko znanja in razmisleka.

3) IZHODIŠČA?

Filatelijo sem včasih enačil z znamkami. Ti drobni lističi, prepolni slikovnih in pisnih sporočil, so me vedno zapeljali v domišljijijski svet potovanj v časih, ko je bila že vožnja v bližnji Pliberk kot pot v Indijo Koromandijo. Očetov znanec, vodja knjižnice v Vatikanu, mi je ob svojih obiskih v rodni Prevaljah redno prinašal kuverte z znamkami iz vsega sveta. Kot mali pionirček sem videl le znamke in žige, kuverte ter kartice mi niso bili mikavni. S prehodom v srednjo šolo so albumi romali v predale in kasneje, ob odhodu na fakulteto, sem jih večino oddal, saj me svet miniaturnosti naenkrat ni več zanimal. Moj svet oblikovanja je zapolnjeval veliko večje formate in druge medije. V devetdesetih sem izdelal par priložnostnih poštних kuvert in razglednic (Najevska lipa, Poljana, I. otroške olimpijske igre,...), a brez ustreznega vedenja in poznavanja filatelije, kartofilije.

4) FILATELIJA?

Prelom se je zgodil v prvih letih prejšnjega desetletja, ko sem čisto po naključju prekrizal pot lokalni skupnosti ter koroškimi filatelizmom. Skozi pogovore je nastal koncept za izdajo enovito zasnovanega sklopa petih priložnostnih osebnih znamk, kuvert in žigov ob vstopu Slovenije v schengenski prostor. Takrat bi

lahko koroške občine obeležile vse svoje mejne prehode na meji z Avstrijo (Reht, Holmec, Libeliče, Vič in Radelj), a je žal, kljub popolnoma brezplačnemu oblikovanju, ostalo le pri dveh izdajah.

A skozi te razgovore sem spoznal Petra Močnika, zagretega filatelista in profesionalca iz sveta aplikativnega oblikovanja. Njegov način razmišljanja in dela se močno razlikuje od mojega, a hkrati sva ugotovila, da lahko v vsej tej različnosti zelo dobro komunicirava in ustvarjava. Strokovno me je z nasveti podprl v želji, da ob obletnici delovanja prevajalske železotovarne samostojno založim in izdam svoje razglednice, vključno z dvema osebnima znamkama in pripadajočima priložnostnima poštnima žigoma. V nekaterih izdajah je njegova vloga v obliki nekakšnega »kretničarja« oziroma usmerjevalca, dočim je pri drugih aktiven so-avtor ali avtor žigov oziroma so-avtor posameznih delov. Od leta 2010 naprej sva soustvarila okoli petnajst filatelističnih izdaj v okviru Koroškega filatelističnega društva.

Moje najodmevnejše filatelistično delo pa sta dve priložnostni znamki Pošte Slovenije, izdani v počastitev Maribora kot Evropske prestolnice kulture v letu 2012.

5) NATEČAJI?

Natečaji so najbolj demokratični način iskanja rešitev na vseh področjih. V arhitekturni stroki so tradicija in značilnosti in so nasplošno spoštovani, saj obstaja jasna transparentnost postopka ter tudi pregled rešitev.

Ob objavi rezultatov je obvezni del le-te tudi javna razstava vseh prispelih elaboratov. Na ta način spoznaš razmišljanja drugih in jih lahko hkrati

tudi spoznaš. Vsega tega pri javnih natečajih/razpisih za poštne vrednotnice/znakme v Sloveniji ni. In še sreča, da tega v vsej svoji vehemenci v letu 2011 nisem vedel. Za natečaj sem zvedel iz radia, ko so na Valu 202 v Kulturnih drobtincah obeževali, da ponavljajo javni razpis za izdelavo znamk v počastitev EPK 2012. Takrat sem ravno zaključeval podloge za tisk filatelistične izdaje v počastitev 20 - letnica bojev na Holmcu v počastitev 20. obletnice samostojnosti Slovenije in bil v žaru ustvarjanja. V vsej svoji nevednosti, v kaj se spuščam, sem na spletu pregledal natečajno gradivo, prebrskal dostopne podatke o Mariboru kot evropski so-prestolnici Kulture in izdelal prvi osnutek.

6) ZMAGA?

Natečaja se lotiš z namero, da zmagaš in da pokažeš svoj »izbran« pristop k filozofiji zadanega dogodka. Zato sem se, četudi je bil razpis za znamko v rubriki »Obiščite«, a hkrati pod vseevropsko označbo »Europa«, odločil za abstrakten pristop, saj je Maribor za razliko od vseh preteklih kulturnih prestolnic pristopil k policentrični zasnovi prireditve in se povezal s petimi slovenskimi mesti. Moje izhodišče je predstavljal prvotni slogah »Čista energija« v navezavi s celostno grafično rešitvijo, ki jo predstavlja šest različno perforiranih krogel/sfer. Nemudoma sem njihov koncept povezal z Einsteinovo formulo energije in jo oblikoval tako v pisni kot risni obliki. Seveda sem bil v svoji zasnovi popolnoma »zelen« in sem se celote lotil kot sestavljanke. Lahko si predstavljate moje presenečenje, ko sem zasnovani znamki prvič zložil v t.i. »malo polo« in ugotovil, da kot celota nikakor ne »delujejo« oziroma, da so posamezni deli skupaj absolutno razglašeni. Za razliko od arhitekture, ki je večplastno delo, h grafičnemu oblikovanju večinoma pristopam zelo samosvoje in redko k projektu pripuščam tretje osebe. Tokrat pa sem na srečo imel

Petra, ki mi je dobrodušno dajal pripombe na moje »kreacije« in me usmerjal in prevajal dele mojega oblikovanja v filatelistične kanone in zahteve.

7) SREČA?

Na mojo (ne)srečo ne vem, kakšne rešitve so poslali ostali udeleženci natečaja in zakaj so ocenjevalci/žirija izbrali moj pristop. Morebiti se celo niso mogli poenotiti v izbiri in je bila moja rešitev izhod v sili. Vsekakor pa sem bil sam zelo srečen in počaščen, ko sem dobil obvestilo o izbiri in »zmagi«. V vsej svoji neukosti sem si takrat še domišljjal, da je način dela pri vseh natečajih istoveten in da se bo delo za pripravo za tisk nadaljevalo tako, kot se to dogaja pri arhitekturnih natečajih. V takšnih primerih se sicer izbrani koncept /zasnova vselej še enkrat preveri, a se dela na detajlih in se izbrane rešitve ne spreminja tako v tlorisih, kot volumnih in izgledu. A svet »notranje« filatelije se je pokazal zelo podoben svetu heraldike, ki sme ga spoznaval v devetdesetih. V tistem času sem namreč veliko sodeloval na najrazličnejših javnih in anonimnih natečajih za grb in zastave mnogih novonastalih občin širom Slovenije in velikokrat bil nagrajen, a največkrat z drugo nagrado na način, da prve nagrade niti niso podelili. To so bile pirove zmage, ki jih izplačane denarne nagrade niso mogle osvetliti. Velikokrat je bilo žirantom všeč marsikaj, a nikoli celota. Neizvedeno, a nagrajeno delo je kot cvetlica, ki ne zacveti. Šele skozi čas sem pridobil ustrezno vedenje o »pravilih« stroke in lahko potem tudi zmagal, oziroma doživel izvedbe svojih zasnov.

8) NE-SREČA?

Na »mariborskih« znamkah sem uporabil dva osnovna pristopa, ki nista najbolj popularna ne v filateliji in ne v svetu oblikovanja. Pri eni od znamk sem uporabil pretežno črno podlago in hkrati pri obeh znamkah »razbil« elemente celostne grafične rešitve EPK. Čeravno v

svetu obstajajo črne ali zelo temne podloge, pa so med zbiralci nepopularne, saj naj bi otežile vidnost/jasnost poštnega žiga. Logotip EPK je zelo kompleksen in neprijazen za uporabo na mediju, ki ima površino cca 8 cm². Žal sem se držal pravil stroke in nisem logotipa še bolj priredil za uporabo na znamki. Seveda pa sem naredil še dodaten prestop in sem zasnoval mali poli tako, da sta se razlikovali le po robnih poljih ter po razporeditvi znamk v poli. Mala pola je bila sicer določena kot trivrstna s skupaj devetimi znamkam, od katerih eno vinjeto. Domnevam, da žirija pri izbiri ni bila sigurna, ali izdelek izraža popolno aroganco ali ignoranco. Na mojo žalost sem preveč časa »čepel« v relativno togem svetu arhitekture in svoji zavezanosti svetu pororcev in so mi kasnejše zahteve po spreminjanju pri izmeri znamk otežile in pretresle »moj svet« zadanega oblikovanja.

Na mojo žalost pa so bile zahteve poštne komisije zgolj milni mehurček v primerjavi s težavami ob delni spremembi logotipa EPK slogana zaradi popolnoma novega slogana prireditve. Le-tega so morali organizatorji EPK zaradi sovpadanja z dolgoletno označitvijo akcije znanega nemškega podjetja in napovedane tožbe v celoti spremeniti oziroma zamenjati. Tako se je čista energija onečedila in zavrteli smo se v novo smer. In potem se je zgodba zavrtela še enkrat. Skupaj!

9) PRISTOP/PRESTOP?

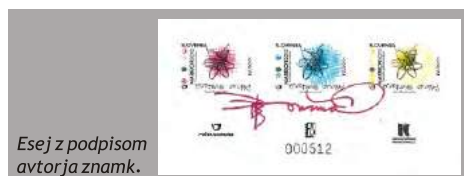
Vsaka bližnjica je zmeraj najdaljša pot do cilja. Neuk, kot sem bil, sem se takoj, ko sem dobil napotke/zaveze Pošte Slovenije, lotil spreminjanja ozadij znamk in ponastavljanja malih pol.

Spremenjen slogan prestolnice kulture je še dodatno otežil izdelavo primerne znamke, saj nikakor nisem našel prevezave med prvotnim sloganom in konceptom ter zamenjanim sloganom in logotipom. Svoj odziv lahko dandanes ocenim kot »gnil«, saj sem se odrekel svojim osnovni izhodiščem in skušal najti nekakšen kompromis, ki bi zadovoljil tako Pošto, kot Maribor ter EPK in pa seveda moj pogled na materijo. Tako sem zmeden iskal neko nedorečeno všečnost namesto jasnosti in čistosti. Digitalni mediji omogočajo izredno racionalizacijo dela, a le, če veš, kaj želiš in kako to storiti. V nasprotnem pa začneš tavati v svetu (vsez)možnosti in se znajdeš v okolju pocukranosti in neokusnosti. Predeloval sem le variacijo variacije in šele odzivi ljudi iz moje okolice so me utirili tako, da sem pač v navezavi z novim sloganom ustvaril novo likovno podobo, ki je bila, seveda v abstraktnem smislu, navezana na svet energije, vrtenja,...na kozmos,...na svet atomov.

10) ODZIVI?

Pravzaprav sem samo parim ljudem povedal, da sem zmagal na natečaju za znamki EPK 2012, saj sem si vseeno skozi leta nabral toliko zdravega razuma, da sem raje počakal, da bi celoten sklop izšel. In je izšel. V razpisih je potrebno prebrati vse strani in vse zapise. In nekje vmes je tudi poved, ki suhoparno obvešča, da lahko izdajatelj vrednotnice tudi ne izda, četudi je na natečaju izbral zmagovalca. Posledica ne-tiska je tudi ne-izplačilo pogodbene vrednosti. Hja, tudi to je en ocvirkov iz javnih natečajev Pošte Slovenije, ki ga ne poznajo drugi razpisi, vsaj ti iz arhitekturno-urbanistične branže ne. Seveda pa je neizplačevanje naročenega in izvedenega/pripravljenega dela do dandanes postalo vsesplošni vsedržavni šport številka ena. Če ne štejemo par promocijskih objav v slovenskih časnikih in v izdanih publikacijah EPK, sem

zasledil le še dve omembi teh dveh znamk v tiskanih izdajah dveh osrednjih slovenskih časopisov, ki ju je zapisala ista oseba. Skozi zapisa, od katerih je eden ambivalentno-poročevalski, drugi pa odklonilno pokroviteljski, se izkazuje tudi ves diapazon različnega pojmovanja filatelije in podob na znamkah pri nas in verjetno tudi po svetu. Istočasno pa zapis izkazuje tudi medgeneracijski razkorak tako med željo po uporabljanju starejših grafičnih tehnik pri izdelavi znamk in domnevno (zlo)rabo digitalnih sistemov kot tudi različno dojemanje predajanja sporočil in sporočilnosti. Takšne »teološke« razprave so dandanes razširjene tudi v fotografiji in v tipografiji in pripomorejo k širokoplastnemu in transparentnemu prikazovanju sveta.

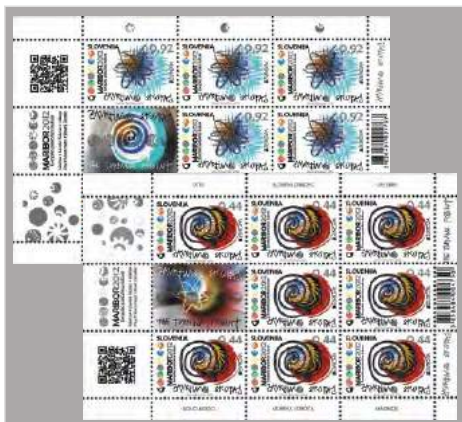

Ker pa sta znamki izšli pod parazolom »EUROPA« in FZS tradicionalno izda vsakoletni esej na podlagi znamke iz te serije, je ta čast v letu 2012 pripadla »Mariborskima« znamkama in s tem tudi posredno podelila še eno priznanje meni kot avtorju.

11 IZKUŠNJA?

Neprecenljiva izkušnja, čeravno je ne bi rad kdajkoli ponovil v takšnem obsegu in načinu. Ta proces me je dobobra opаметil in čeravno še vedno pristopam k natečajem na svojevrsten in nekomercialen način, uživam v svoji poti, saj od takrat naprej natečaje pojmem kot vaje v slogu. Resnično bi si želel, da bi bili natečaji popolnoma transparentni in hkrati, da bi bila Pošti Slovenije dana pravna možnost, da v primeru, ko odda zmago enemu od natečajnikov in namerava izdati serijo

teh znamk v prihodnje, za le-to serijo ni potrebno izvajati natečaja, ampak zgolj oddati poziv. Na ta način bi lahko zagotovili neko stalno smer posameznih serij in prihranili natečajnikom in potem zbirateljem slabo voljo in preklinjanje postopkov. Sam sebi v dobro včasih rečem, da pa vseeno nisem »one-hit-wonder«, saj imam dve znamki, pa čeprav dvojajčna dvojčka.

12) IN....NAPREJ?

Še enkrat ponavljam, da se natečajev udeležuješ z namero, da zmagaš. Včasih pa je zmaga že to, da skozi postopek izdelave natečaja razrešiš oblikovalska ali konceptna vprašanja, ki se ti nakopičijo skozi čas. Tako lahko izvedeno neizbrano rešitev pozitivno in kreativno uporabiš pri neki drugi nalogi ali konceptu, ki je od filatelije oddaljen milijone svetlobnih let. Spremljanje in poznavanje zgodovine v ožjem in širšem prostoru nam nudi vedno nove možnosti priprave in izdaje filatelističnih in njej podobnih izdelkov, ki bogatijo naš vsakdan in istočasno nudijo vpogled drugim o nas. Zato z veseljem in navdušeno sodelujem s Koroškim filatelističnim društvom ter s strokovnimi službami Koroške osrednje

knjižnice na Ravnah za zagotavljanje vpisa naših filatelističnih izdaj v register njihove domoznanske knjižnice in s tem neposredno tudi v državni sistem COBISS in posredno v najrazličnejše svetovne registre vedenj o naši domovini.

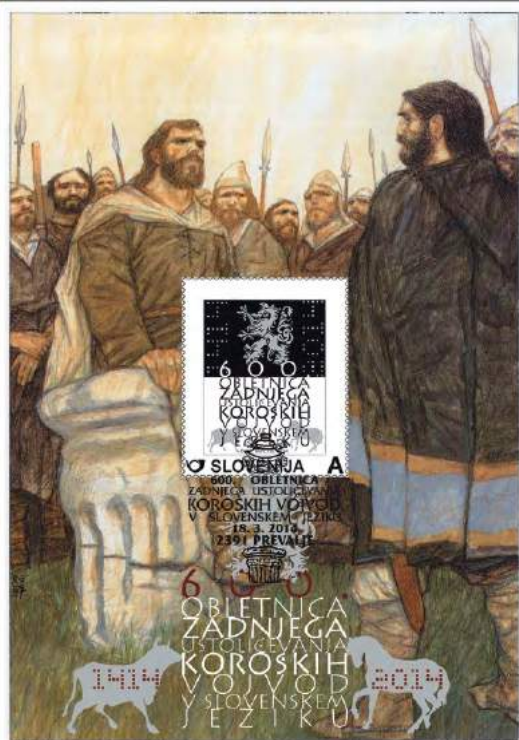
P.S. OSEBNE POŠTNE ZNAMKE?

Osebnostne poštne znamke ob vsem pompu niso čisto isto kot priložnostne ali redne poštne znamke, saj so na žalost dosegljive manjšemu oziroma ožjemu krogu ljudi. Četudi bi bile uporabljive dosegljive večjemu krogu ljudi, pa vendar za razliko od spletnih objav uradnih poštne znamk nimamo nekega spletnega registra izdanih osebnih znamk, kjer bi ljudje posplošeno lahko videli, kaj vse je bilo izdano in kdo je to izdal. Mislim, da je to v času informativne in splošne e-družbe največji primanjkljaj v našem prostoru. Ljudje in človeštvo kot tako namreč globoko v sebi vedno znova plemeniti svoj nabiralniški gon. Znamke so svet v malem. Razširimo jih na splet in ne skrivajmo jih v predalih ali samozadostnih sestankih.

Samoizpraševal se je Borut Bončina, februar 2014.

600. OBLETNICA
ZADNJEGA USTOLICEVANJA
KOROSKIH VOJVO
V SLOVENSKEM JEZIKU
18. 3. 2014
2391 PREVALJE

arhitektborytbončina
s.p.

prisoje38_si2391prevalje

celostne grafične rešitve
OBLIKOVANJE
urbana oprema
ARHITEKTURA
interierji&eksterierji
URBANIZEM
prostorsko načrtovanje

Vse slovenske
znamke iz leta 2013
na enem mestu!

POŠTNE ZNAMKE

VABLJENI K NAROČILU LETNE MAPE ZNAMK 2013

Letna mapa znamk 2013 vsebuje vse redne in priložnostne poštne znamke, izdane v letu 2013. Mapa je lahko odlično darilo, nepogrešljiva pa je za tiste zbiratelje, ki hranijo celotne letnike znamk.

Mapa ne vsebuje zvezčkov, doplačilnic in malih pol.

Naročila na Pošta Slovenije d.o.o.,
Oddelek filatelije, SI – 2500 MARIBOR,
info@posta.si ali na + 386 2 449 2243.

Zanesljivo vsepovsod
POŠTA SLOVENIJE
POŠTA IN FINANCE